

Prekentekest: Matt 4,1-11

Jesus ble av Ånden ført ut i ødemarken for å fristes av djevelen. Han fastet i førti dager og førti netter og ble til sist sulten. Da kom fristeren til ham og sa: "Er du Guds Sønn, så si at disse steinene skal bli til brød!" Jesus svarte: "Det står skrevet: Mennesket lever ikke bare av brød, men av hvert ord som kommer fra Guds munn."

Deretter tok djevelen ham med til den hellige by og stilte ham på det ytterste hjørne av tempelmuren og sa: "Er du Guds Sønn, så kast deg ned herfra! For det står skrevet: Han skal gi sine engler befaling om deg; de skal bære deg på hendene, så du ikke støter foten mot noen stein." Men Jesus svarte: "Det står også skrevet: Du skal ikke sette Herren din Gud på prøve."

Så tok djevelen ham opp på et meget høyt fjell og viste ham alle verdens riker og deres herlighet og sa: "Alt dette vil jeg gi deg, dersom du faller ned og tilber meg." Da sa Jesus til ham: "Bort fra meg, Satan! For det er skrevet: Herren din Gud skal du tilbe, og bare ham skal du tjene."

Da forlot djevelen ham, og engler kom og tjente ham.

Slik lyder Herrens ord.

Den første Adam

Han hadde et godt ekteskap. De levde nær hverandre som mann og kone og opplevde å være ett i alt. Han var fornøyd med livet, hadde alt han kunne ønske seg; kort fortalt – han var lykkelig og savnet ingen ting. Eventyrene slutter ofte med et – så levde de lykkelig alle sine dager. Fortellinger fra virkeligheten er gjerne annerledes. Vår mann levde ikke lykkelig alle sine dager. Livet ble forandret til det langt verre.

Så kan vi spørre, hvorfor gav han slipp på det gode livet, han var jo så fornøyd med det han hadde? Gud hadde plantet en hage i Eden. Der hadde Gud latt alle slags trær vokse, prektige å se på og gode å spise av. Adam og Eva var lykkelige mennesker. De fant seg til rette innenfor de rammer som Gud hadde gitt. Rammene var enkle og klare. Gud hadde sagt til Adam: "Du kan spise av alle trærne i hagen, men treet som gir kunnskap om godt og ondt må du ikke spise av; for den dagen du spiser av det, skal du dø." 1Mos 2,17.

Hadde det ikke vært for slangen i Paradis, så hadde alt gått bra. Men plutselig ble Guds klare bud problematisert. "Dere skal ikke dø," sa slangen, "men dere vil bli som Gud og kjenne godt og ondt." Den dagen festet det seg et bilde på netthinnen hos de første menneskene; det Gud hadde forbudt virket tiltrekkende. Siden har dette vært hele menneskehetens skjebne, vi tiltrekkes av det som Gud forbyr. Bak dette står Guds fiende, og han vil oss ikke noe godt.

Den første Adam døde umiddelbart bort fra det nære og tillitsfulle forholdet til Gud. Før var det trygghet og nærhet. Nå gjemte de første menneskene seg for Gud og var redde. Når vi leser om syndefallet i Første Mosebok 3, så er det som vi kan høre at Guds røst er sår. Det er med smerte han roper: "Adam, hvor er du?" Det er et rop som har blitt hengende igjen siden den gang, som et ekko til stadig nye generasjoner. Adam betyr menneske. "Adam, hvor er du?" er et rop til hvert menneske. Det er én som vil deg noe.

Den andre Adam

Han kalles den andre Adam. Han lot seg føde inn i verden, som nå var blitt annerledes etter at den første Adam brøt med Gud. Nå hadde han fastet i førti dager og førti netter, og utsultet møtte han den samme Guds fiende som den første Adam hadde møtt i menneskehetens morgen. Disse to, Adam og Jesus, blir motpoler med motsatt fortegn. Der den første Adam sviktet og falt, der seiret Menneskesønnen Jesus. Med den første Adam falt hele menneskeheten ut av samfunnet med Gud. Takket være Jesus har Gud kunnet åpne en ny mulighet til å komme tilbake.

De fristelsene Jesus ble utsatt for, var reelle fristelser. Vi vet så godt at det finnes ingen av oss som aldri noen gang har falt for fristelsen til å gjøre noe galt. Hadde derimot Jesus falt for fristelsen, da hadde håpet vært ute for oss for godt. Da ville vi i evighet måtte holde til utenfor samfunnet med Gud, fortapt sammen med Guds fiende. Derfor var det mye som stod på spill da Jesus ble fristet. Han skulle gjenopprette det den gamle Adam hadde ødelagt.

Jesus ble utsatt for tre fristelser. Hver for seg var de forskjellige. Kanskje er de likevel i prinsippet ikke så ulike de fristelsene vi utsettes for i dag. Den første bestod i å gjøre steiner til brød. I seg selv virker dette nokså uskyldig, for han kom jo siden til å mette mer enn fem tusen med brød. Men Jesus var ikke kommet for å bruke sin makt til egen vinning. Han var kommet for å leve under de samme kår som oss, ikke til å nyte privilegier som sønn av Gud.

Det er noe allment i dette – fristelsen til å ta seg til rette uavhengig av Gud. Fristelsen til å beholde sine private privilegier der Gud nektes innsyn, og for den saks skyld, fordeler man skulle beskattes for, men som ikke oppgis til skattemyndighetene. Jesus svarte på fristelsen med å sitere fra Femte Mosebok: "Mennesket lever ikke bare av brød, men av hvert ord som kommer ut av Guds munn." Guds ord er næring vi faktisk trenger for å leve som kristne. Uten tilgang på Guds ord, vil troen dø. Derfor trenger vi å gå jevnlig på gudstjenester. Derfor trenger vi Bibelen som bruksbok i hverdagen. Gjerne skulle vi lansere en god kampanje for å gå i kirken under mottoet: Hver søndag – en gudstjenestedag! Utvilsomt gir Guds ord og nådens midler styrke og utrustning til å være kristen i hverdagen.

Prøvelser og fristelser

Prøvelser og fristelser er to beslektede emner. Begge kommer av samme ord på gresk. Begge går ut på å teste folk, men den som tester og hensikten med det er forskjellig. Det står i Bibelen at Gud ikke frister noen, men Gud kan sette folk på prøve. Meningen er da at vi gjennom kamp i prøvelser som møter oss livet, skal bli sterkere og bedre rustet til å bevare troen. Det er Gud som setter oss på prøve. Prøvelser er ikke godt å oppleve mens det står på. Det er ingen lik fordeling av prøvelser. Noen opplever mye, andre mindre, og prøvelser fører mye smerte med seg. Likevel skal den som tror på Jesus, gjennom et liv med de prøvelsene som måtte være, erfare at Jesus er med. Ved hjelp av sitt ord gir han oss visdom til å gjøre rett, og han gir styrke til å holde ut. Det står skrevet at Herren vet å utfri de gudfryktige av prøvelser. (2Pet 2,9) Han har hånd om situasjonen, selv om ikke vi alltid har det. Det skal være en trøst i det som er vanskelig.

I prøvelsene ligger også muligheten for fristelse, men fristelser står djvelen bak. Hans hensikt er ond. Han vil få mennesker til å falle fra sine gode prinsipper og bryte med Guds vilje. I dette brytningsfeltet som består av forlokkende fristelser og harde prøvelser, er sterke interesser i konflikt om vår evige skjebne. Vi skal ikke falle i fristelser. Det må være vår faste beslutning. Fristelsene kommer der hvor en er svakest, og det er forskjellig fra person til person.

Vi skal ikke undervurdere styrken i fristelsene. Ofte er det eneste rette å rømme unna de situasjonene vi vet vi kan falle. For noen kan det innebære å flytte eller å skifte miljø. For andre kan det være å innrette livet på en ny måte. Fristeren vil alltid trekke i tvil vårt gudsforhold etter at vi har falt. Derfor er det viktig å holde fast på at vår frelse avhenger ikke av vår evne til å motstå fristelser, men av troen på Jesus. Det går alltid en vei tilbake gjennom anger og bønn til Gud om tilgivelse for Jesu skyld, og Jesus vil alltid være der for den som har falt og vender om.

Budene i dag

Et stort og aktuelt spørsmål i vår tid er; hva i Bibelen er vi forpliktet på? I tillegg har vi en rekke normer fra vår kultur og omgangskrets som har fått feste i samvittigheten. I dette mylderet er det ikke alltid lett å være menneske.

Er det rett, som en professor i filosofi nylig sa i "Først og sist" på TV, at kristne som vil være bibeltro skulle holde alle bud og forskrifter i Det gamle testamente? Når en professor uttaler seg som om Bibelen for bibeltro kristne skulle være lik en kokebok, der en med samme gyldighet kan hente oppskrifter fra ulike deler uten å ta hensyn til historiens gang, da er det ikke rart om langt mindre lærde folk blir forvirret. Kun ikke-kristne sekter leser Bibelen slik, men ingen kristen kirke har noen gang forfektet et slikt bibelsyn.

Vår Bibel består av to deler; Det gamle testamente og Det nye testamente. Testamente er det samme som pakt. Med Jesus kom det en ny tid og en ny pakt for Guds folk. Hele Det gamle testamente må leses i lys av dette nye som kom med Jesus. Da ser vi at bare de budene fra Det gamle testamente som er bekreftet av Jesus og apostlene, er vi forpliktet på i dag. I Det nye testamente går det fram av sammenhengen hva som gjelder til alle tider. Formaninger som er begrunnet ut fra skapelsen eller det nye livet i Kristus, gjelder følgelig uavhengig av tid og miljø.

Å ta sitater ut fra sin sammenheng i Bibelen, er en gang for alle avvist som falskneri. Det var nettopp den metoden djevelen brukte da han siterte Skriften for Jesus. Han sa: "Det står skrevet," og så siterte han fra Salme 91 som er en salme som handler om tillit til Gud, men djevelen ville bruke den for å friste Jesus til å teste Gud. Slik skulle tilliten bli til mistillit. Men Jesus visste å sitere rett ut fra sammenhengen. "Du skal ikke sette Herren din Gud på prøve."

Den siste fristelsen bestod i å få all den rikdom og herlighet som denne verden kan by på, i bytte mot å tilbe djevelen. Det ville bety at Jesus måtte gi opp å frelse oss mennesker. Heldigvis for oss valgte Jesus lidelsen og døden framfor den lette vei. Gjennom sin død for våre synder har Jesus gjort opp vår sak med Gud. Gjennom dåpen i den treenige Guds navn og troen på Jesus, tilregner Gud oss Jesus rettferdighet. Det alene er grunnlaget for at vi kan være kristne og tilhøre Gud. I dag kaller Jesus oss til å følge ham på den smale vei gjennom prøvelser, og til å holde ut i fristelser.

Han som en gang ropte: "Hvor er du, Adam? Hvor er du, menneske?" han søker den dag i dag etter sine bortkomne barn. I vår tid er mange døpt, men vi må erkjenne at svært mange har gått bort fra Jesus i årene som har gått etter dåpen. Som Gud ropte på den bortkomne Adam i Bibelens første bok, kan vi lese i Bibelens siste bok at invitasjonen fra Guds side står ved lag. "Se, jeg står for døren og banker," sier Jesus. "Om noen hører min røst og åpner døren, da vil jeg gå inn til ham og holde måltid, jeg med ham og han med meg." Åp 3,20.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet. Amen.